

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA INTEGRATSION O'QITISHNING
O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI****Begimova Farangiz Alisher Qizi**

Samarqand davlat universiteti Urgut filiali

Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 1- bosqich 103- guruh talabasi

Samarqand davlat universiteti Urgut filiali

Ahmedova Mahliyo Ro'ziboy qizi

Pedagogika va jismoniy madaniyat kafedrası

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda integratsion o'qitishning mohiyati, mazmuni va ahamiyati yoritilgan. Integratsion ta'lim - bu turli fanlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ta'minlash, o'quvchilarda yaxlit dunyoqarashni shakllantirishga qaratilgan ta'lim jarayonidir. Maqolada integratsion o'qitishning asosiy xususiyatlari - fanlararo bog'liqlik, o'quvchilarning faolligini oshirish, ijodkorlik va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish kabi jihatlar tahlil qilingan. Shuningdek, boshlang'ich ta'limda integratsiyani amalga oshirishda o'qituvchining roli, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar qo'llanilishining samaradorligi ko'rsatib o'tilgan. Integratsion o'qitish boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim, ko'nikma va malakalarini uyg'unlashtirish hamda ularni hayotiy vaziyatlarda qo'llashga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Ta'lim, integratsiya, fanlararo integratsiya, ta'lim samaradorligi, boshlang'ich ta'lim, integratsion darslar.

Abstract: This article highlights the essence, content, and significance of integrated teaching in primary school education. Integrated learning is a process aimed at linking various subjects and forming a holistic worldview among students. The article analyzes the main features of integration in teaching, such as interdisciplinary connections, increasing students' activity, developing creativity, and independent thinking skills. It also emphasizes the teacher's role in implementing integration, the effectiveness of using modern pedagogical technologies, and innovative approaches. Integrated teaching in primary education plays an important role in helping students connect knowledge, skills, and competencies, and apply them in real - life situations.

Keywords: Education, integration, interdisciplinary approach, teaching effectiveness, primary education, integrated lessons.

Аннотация: В данной статье раскрыта сущность, содержание и значение интеграционного обучения в начальных классах. Интеграционное обучение представляет собой процесс, направленный на установление взаимосвязей между различными учебными предметами и формирование целостного мировоззрения у учащихся. В статье анализируются основные особенности интеграционного обучения, такие как межпредметные связи, повышение активности учащихся, развитие творческих и самостоятельных мыслительных навыков. Также подчеркивается роль учителя в реализации интеграции, эффективность использования современных педагогических технологий и инновационных подходов. Интеграционное обучение в начальной школе играет важную роль в формировании у учащихся знаний, умений и навыков, а также в их применении в жизненных ситуациях.

***Ключевые слова:** образование, интеграция, междисциплинарная интеграция, эффективность обучения, начальное образование, интеграционные уроки.*

Kirish. So'ngi yillarda ta'lim - tarbiya tizimida yangi avlod tarbiyasida jahon fani va madaniyatining ilg'or yutuqlarini jamlagan, o'tmish ajdodlarimiz aql - zakovati mahsuli sifatida yaratilgan milliy va ma'naviy qadriyatlarimizga tayangan holda zamonaviy ta'lim tarbiya berish usullarini shakllantirish muammosi vujudga keldi. Barkamol avlod jamiyat taraqqiyotining asosi. Shu bois mamlakatimizda ham jismonan, ham ma'nan barkamol avlodga ta'lim - tarbiya berish davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan.

„Ta'lim to'g'risida“gi qonun „Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi“ , „O'zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatining asoslari to'g'risida“ gi qonun hamda „Maktab ta'limini rivojlantirish Davlat umummilliy dasturi“ , 2008 -2012 - yillarda uzluksiz ta'lim tizimi mazmunini moderniztsiyalash va ta'lim - tarbiya samaradorligini yangi yangi sifat darajasiga ko'tarish Davlat dasturi“ , 2017 - 2021 - yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning Harakatlar strategiyasida va boshqa me'moriy hujjatlarda uzluksiz ta'lim tizimini isloh qilish vazifalari belgilangan bo'lib, bu esa ta'lim jarayonida o'quvchilar bilan ishlash, ularni barkamol avlod sifatida shakllantirish davlat miqyosida muvaffaqiyatli amalga oshirilishda zamin bo'lmoqda.

Material va metodlar:

Zero, mamlakatimiz Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning „Biz ta'lim va tarbiya tizimining barcha bog'inlari faoliyatini bugungi zamon talablari asosida takolillashtirishni o'zimizning birinchi darajali vazifamiz deb bilamiz“ degan fikri muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim amaliyoti ko'rsatishicha, maktab ta'limida fanlararo aloqadorlikni yo'lga qo'yish fan va jamiyat hayitida

bugungi kunda sodir bo'layotgan integratsion jarayonlarning yorqin ifodasidir. Ushbu aloqadorlik o'quvchilarning bilimlarini ongli o'zlashtirishi, dunyo haqidagi yaxlit tasvvurlarini rivojlantirish va amaliy ilmiy - metodik tayyorgarligini oshirishda muhim o'rinni egallaydi. Bunday tayyorgarlik umumiy o'rta ta'lim bitiruvchilarini darsda va darsdan tashqari mashg'ulotlarda ishlab chiqarishda va umuman har qanday faoliyatda o'zlashtirgan bilim, ko'nikma va malakalarini erkin qo'llash imkoniyatini beradi.

Ilm - fan yutuqlari va ularning insonlar hayotidagi o'rni rivojlangan mamlakatlar maktab ta'limi mazmuni va strukturasiga ta'sir o'tkazmay qolmaydi. Mamlakatimizda ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlar natijasida o'quv soatlari keskin qisqartirildi, o'quv materiallari mazmuni modernizatsiya qilindi. Turli o'quv predmentlarini o'qitishda soatlarning qisqarishi, o'quv materiallari mazmunining ilmiy jihatdan murakkablashishi natijasida o'quvchilarga qo'yilayotgan talablar kuchaydi, ta'lim sifatida birmuncha pasayishlar kuzatilmoqda.

O'quvchilar o'quv materiallarini o'zlashtirishida sodir bo'layotgan bunday pasayishlar yosh avlodning intellektual rivojlanishiga ta'sir etmay qolmaydi. Bu holat esa o'qituvchilardan o'quvchilarga bir fan doirasida bog'liqliklar asosida turli hodisalarni o'rganishni taqazo etadi. Integratsion ta'limda bir nechta fanlar mazmuni o'zaro uyg'unlashtiriladi. Masalan: ona tili darsida she'r o'qib, tasviriy san'atda shu she'r mazmuni asosida rasm chizish. Boshlang'ich sinf o'quvchilari yosh psixologiyasidan kelib chiqib darslar o'yin, she'r, qo'shiq, rasm, rolli sahnalar bilan boyitiladi. Darsni mazmunli o'tishi uchun turli xil metodlar va usullardan foydalaniladi. Boshlang'ich sinflarda integratsion o'qitish o'quv jarayonini zamonaviy talablarga mos ravishda tashkil etishning samarali usullaridan biri. Fanlararo bog'liqlikni

ta'minlash orqali o'quvchilarda olamni yaxlit tasavvur qilish, mantiqiy va ijodiy fiklash, muammoli vaziyatlarni his etish, amaliy faoliyatga tayangan holda bilimlarni hayotga tatbiq etish ko'nikmalari rivojlanadi. Ushbu yondashuv kichik yoshdagi o'quvchilarning psixologik xususiyatlariga mos bo'lib, ularning darsga qiziqishini oshiradi, o'quv faoliyatini faol va mazmunli qiladi. Demak, integratsion ta'lim boshlang'ich bosqichda ta'lim sifatini oshirish, har tomonlama yetuk, ijodkor va mustaqil fikrlaydigan shaxsni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega.

XXI asrga kelib O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasida ham ushbu termin ishlatila boshladi. R.A.Mavlanova o'zining «Boshlang'ich ta'limda pedagogika, innovatsiya, integratsiya» nomli o'quv qo'llanmasida kreativlikning o'zi nima, uning shakllanishi masalalariga alohida to'xtalib o'tgan. Qo'llanmada kreativlik tushunchasining mazmuni va mohiyati chuqur tahlil etilgan. Ammo kreativlik masalasining ilmiy-nazariy, ilmiy-pedagogik jihatlarini maxsus ilmiy tatqiqot ob'ekti sifatida tatqiq etilmagan. Bugungi kundagi zamonaviy uzluksiz ta'lim tizimi kreativ yondoshuvni talab etadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim – bu har bir bolaning hayotida chuqur iz qoldiruvchi ta'lim turidan biri bo'lib, ta'limning bu bosqichida pedagog o'qituvchilarga katta mas'uliyat yuklatiladi. Ya'ni boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativlik faoliyati hali maxsus o'rganishni talab etmoqda.

Ta'lim - tarbiyaga yangicha yondoshish ta'lim berish jarayonini ongli ravishda tashkil etish muhim ahamiyatga ega. Yangicha ta'lim - tarbiya berishda milliy urf-odatlar, qadriyatlarni xurmat qilib, ularni muhim tomonlarini tarbiyalash jarayoniga tadbiq etilsa, bu tadbirlar yaxshi samara beradi. Jamiyat ishonib topshirgan bu ulug' vazifani bajaruvchi fidokor kadrlar o'zlari har jihatdan barkamol bilimlari kerak. Agar maktabda ta'lim-tarbiya to'g'ri tashkil etilgan bo'lsa, aniq maqsadga yo'naltirilgan bo'lsa, maktabni

bitiruvchilar emas balki maktab ta'limi va tarbiyasini ko'rgan shaxslar etishib chiqadi. Yana bir yangi pedagogik texnologiyaning asosiy bo'limi o'quvchilarni mustaqil fikr yuritishga o'rgatishdir. o'qituvchi va o'quvchi munosabatidagi majburiy itoatkorlik o'rnini ongli intizom olishi lozim, chunki demokratik jamiyatda bolalar, umuman har bir inson erkin fikrlaydigan etib tarbiyalanadi. Bunday hol ta'lim-tarbiyani samarali o'tishini ta'minlaydi. o'quvchilarni mukammal ilmiy qilib tarbiyalahda o'qituvchi faoliyatini to'g'ri tashkil etish ularni baholashda ko'p ballik reyting tizimida baholarni to'g'ri va adolatli qo'yish, ularni ko'proq o'zlari mustaqil bilim olishga undash, kasbni tanlashda ongli ravishda yo'naltirish kabi masalalar yangi pedagogik texnologiyaning asosini tashkil etadi. o'quv muassasalarini zamonaviy tarzda jihozlash, o'quvchilarni barcha o'quv darsliklari bilan to'la ta'minlash, pedagoglar uchun munosib hayot tarzini yaratib berish, yosh kadrlarni bilimli va malakalarini oshirish maqsadida chet ellarga o'qishga yuborish davlat tomonidan qo'llab- quvvatlanadi va kerakli mablag' bilan ta'minlaydi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Abdug'aniev O. Talabalarda ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyalarini rivojlantirish. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (Doctor of Philosophy) ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiya. Toshkent – 2021 yil. 155b.
2. Abdullaeva B.S. Boshlang'ich ta'lim sifat-samaradorligini ilg'or pedagogik va axborot kommunikatsiya texnologiyalari asosida oshirish. // «Boshlang'ich ta'lim va jismoniy madaniyat yo'nalishida sifat va samaradorlikni oshirish: muammo va echimlar» xalqaro ilmiy konferensiya to'plami. Toshkent.: 2017.
2. Abdullaeva B.S. Fanlararo aloqadorlikning metodologik-didaktik asoslari(ijtimoiy-gumanitar yo'nalishdagi akademik litseylarda matematika o'qitish misolida): Dis. ... ped. fan. dok. – T., 2006. – B. 264b.

3. Abdullaeva N.M. Boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishda integratsiyalashgan texnologiyadan foydalanish Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) diss. Namangan, 2020
5. Abduqodirov A. «Case-study» uslubi: nazariya, amaliyot va tajriba. – Toshkent: «Innovatsiya-ziyo». 2019. – 130 b. 317
4. Abduqodirov A.A., Astanova F.A., Abduqodirova F.A. “Case-study” uslubi: nazariya, amaliyot va tajriba. – Toshkent: «Tafakkur qanoti», 2012. – 134 b.